

Соціально-педагогічна діяльність у дитячих центрах

Дипломна робота з соціальної педагогіки

(освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»)

студентки **4** курсу **42** групи

галузі знань :

0101 Педагогічна освіта

напрямку підготовки

6.010106 Соціальна педагогіка

Близнюк Галини Сергіївни

Керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри **О. Л. Остапчук**

Рецензент:

завідувач кафедри педагогіки

Криворізького педагогічного інституту,

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

доктор педагогічних наук,

професор **Т. О. Дороніна**

Допущено до захисту
протокол засідання кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
№ 11 від 18 травня 2015 року

Оцінка:

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____

ECTS: _____

Члени комісії:

_____
(підпис) Сейко Н.А.
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис) Коляденко С.М.
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис) Павлик Н.П.
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис) Тарасенко Н.Л.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Актуальність дослідження. В умовах сучасного суспільства однією з актуальних і значущих завдань є проблема ефективної соціально-педагогічної діяльності, підтримки та захисту різних груп населення. Для її успішного розв'язання необхідні спільні зусилля фахівців у різних галузях діяльності, в тому числі й у сфері оздоровлення підростаючого покоління. Проблему повноцінного відпочинку та оздоровлення дітей ефективно вирішують дитячі центри. Однак важливим є не тільки вирішення завдання оздоровлення та відпочинку дітей, але й створення особливих соціально-педагогічних умов, що дозволять підвищити ефективність виховних впливів на підростаюче покоління. Тому організація ефективної виховної системи в умовах дитячого центру сьогодні стає все більш актуальною.

Тема виховання в умовах сучасності належить до числа найбільш актуальних проблем освітньо-педагогічної діяльності. Дослідження проблем виховання здійснюється в наступних напрямках: в контексті парадигмальних зрушень освіти аналіз виховного процесу представлений у роботах В.П. Андрющенка, І.А. Зязюна, В.Г. Кремня та інших; вплив інноваційних освітніх технологій на здійснення виховного процесу розкривається в роботах І.О. Зимньої, О. В. Овчарук, О.І. Пошетун, А.В. Хуторського та інших. У педагогіці зростає інтерес до вивчення мікросередовищ як виховного простору (Є.В. Альохіна, Г.С. Буданова, В.А. Караковський, Л.І. Новікова, М.Є. Сисоєва). У цьому контексті актуальним є дослідження виховної системи в умовах відпочинку та оздоровлення [36, с.4].

Соціально-педагогічна робота в даний час займає важливе місце в житті суспільства.

Це вимагає вивчення технологій педагогічної діяльності суб'єктів та установ соціальної роботи. У бакалаврській роботі розглянуто теоретичні основи соціально-педагогічної роботи у різних

сферах діяльності, а зокрема зосереджено увагу на соціально-педагогічній діяльності у дитячих центрах.

Об'єкт дослідження: діяльність дитячих центрів.

Предмет дослідження: особливості соціально-педагогічної роботи у дитячих центрах.

Мета дослідження: дослідити соціально-педагогічний компонент в діяльності дитячих центрів.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз соціально-педагогічної, психологічної, правової літератури з питань діяльності дитячих центрів.
2. Виявити соціально-педагогічний компонент в діяльності дитячих центрів.
3. Провести емпіричне дослідження впливу спеціальності педагога-організатора на змістове наповнення виховного процесу у дитячому центрі.
4. Розробити тренінгову програму, спрямовану на посилення ролі соціально-педагогічного компоненту у діяльності педагога-організатора дитячого центру.

Методи дослідження:

- *теоретичні* – аналіз наукової, науково-методичної літератури та нормативно-правової бази; узагальнення висновків дослідження;
- *емпіричні* – опитувальники для визначення професійних переваг та характеру взаємодії з дітьми.

Експериментальна база дослідження. Дослідницько-експериментальна робота здійснювалась на базі Державного підприємства Українського дитячого центру «Молода гвардія» табору «Зоряний».

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

- 1. Здійснено аналіз соціально-педагогічної, психологічної, правової літератури з питань діяльності дитячих центрів.** Досліджено періодизацію історії позашкільної освіти, визначено її характерні риси на кожному етапі розвитку та проведено паралель з розвитком дитячих центрів. У ході вивчення даного питання було виявлено, що поняття «дитячий центр» досить довго не мало офіційного тлумачення. Це поняття отримало визначення в Законі України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» лише в 2008 році. Можна визначити дитячий центр як позашкільний навчальний заклад, що функціонує протягом року, в якому діти перебувають цілодобово, має відповідне кадрове забезпечення, спеціально відведену територію, матеріально-технічну базу, що відповідають санітарно-гігієнічним нормам, для організації оздоровлення, відпочинку, навчання, виховання та розвитку.
- 2. Виявлено соціально-педагогічний компонент в діяльності дитячих центрів.** З'ясовано, що соціально-педагогічна робота у дитячому центрі – це важлива складова всієї системи виховання дітей; вона є логічним продовженням виховної роботи, розпочатої у загальноосвітньому навчальному закладі. Соціально-педагогічний процес закладу доповнює і розширює вплив сім'ї, школи, дитячих та молодіжних громадських організацій на становлення і розвиток особистості. У ході вивчення питання було визначено особливості виховного процесу, які необхідно враховувати при плануванні соціально-педагогічної роботи в дитячому центрі.

Проаналізовано проекти, що реалізуються в дитячому центрі, визначено їх соціально-педагогічне спрямування та основні цілі.

- 3. Проведено емпіричне дослідження впливу спеціальності педагога-організатора на змістове наповнення виховного процесу у дитячому центрі.** Виявлено, що спеціальність педагога-організатора впливає на тип професійної поведінки, зокрема соціальний тип поведінки здебільшого був притаманний саме соціальним педагогам. Було досліджено, що схильність до роботи з людьми мають 54% соціальних педагогів з усіх педагогів-організаторів табору «Зоряний» УДЦ «Молода гвардія» та високий рівень емпатії притаманний в своїй більшості також соціальним педагогам.
- 4. Розроблено тренінгову програму, спрямовану на посилення ролі соціально-педагогічного компоненту у діяльності педагогів-організаторів дитячого центру.**

В ході вивчення питання «Соціально-педагогічної діяльності у дитячих центрах» було визначено, що спеціальність педагога-організатора впливає на змістове наповнення виховного процесу у дитячому центрі. Так вихователі музичного мистецтва в першу чергу мають схильність до естетичних видів діяльності, вихователі з фізичної культури мають реалістичний тип поведінки, що вимагає застосування фізичної сили, спритності, орієнтування в основному на практичну працю. При цьому педагоги-організатори, що мають спеціальність соціального педагога, зафіксували найвищі показники схильності до роботи з людьми, найвищий рівень емпатії, вони орієнтуються, в першу чергу на дитину, на її потреби. Тому за результатами дослідження було створено тренінгову програму, яка дозволяє розширити змістове наповнення виховного процесу у дитячому центрі. Тренінгова програма зорієнтована на педагогів-організаторів та дозволить їм покращити власні показники, особистісні якості, що позитивно вплине на роботу з дитячим колективом.

Список використаних джерел :

1. Азаров Ю. П. Семейная педагогіка / Ю. П. Азаров. – М. : Политвикон, 1989 – 238 с.
2. Актуальні проблеми рекреаційної психології та педагогіки дитинства [Електроний ресурс]. – режим доступу до журн. : <http://www.mlsp.gov.ua>. – Голов. з екрану.
3. Актуальні проблеми соціально-виховання [Електроний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.pdpu.edu.ua>. – Голов. з екрану.
4. Алмазов Б. Н. Профилактика конфликтов в работе с педагог. запущенными учащимися. – М. : Гардарики, 1988. – 202 с.
5. Альохіна Є. В. Організаційно – діяльні особливості функціонування дитячого православного табору. Людина і суспільство, історія і сучасність: міжвузівський збірник наукових праць / Є. В. Альохіна. – Воронеж : ВДПУ, 2003. – 142 – 147 с.
6. Байбородова Л. В. Виховна робота в дитячому таборі / Л. В. Байбородова, М. І. Рожков. – Ярославль : Академія розвитку, 2003. – 256 с.
7. Барна М. В. Програма соціально – психологічного тренінгу з розвитку емпатійності майбутніх практичних психологів / М. В. Барна // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – №12. – С. 50–66.
8. Буданова Г. С. Літня країна дитинства / Г. С. Буданова // Народне утворення. – 2001. – №3. – С. 26–34.
9. Вовк Л. М. Психолого – педагогічний супровід старшокласників в умовах профільної школи / Л. М. Вовк. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 155 с.
10. Галагузова И. В. Социальная педагогика: Курс лекций / И. В. Галагузова. – М. : Академия, 2000. – 250 с.
11. Гребенников И. В. Основы семейной жизни / И. В. Гребенников. – М. : Академия, 1991. – 200 с.

12. Грига І. М. Соціальна робота в охороні здоров'я: навч. – метод. посіб. для магістеріуму / І. М. Грига. – К. : Вид. дім «КМ Academia», 2001, – 82 с.
13. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» від 04 вересня 2008 №375 –VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.rada.gov.ua>. – Голов. з екрану.
14. Закон України « Про освіту» від 28 червня 1996 №2222–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.rada.gov.ua>. – Голов. з екрану.
15. Закон України «Про особливості діяльності закладів охорони здоров'я» від 01 січня 2014 № 2222 –IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.rada.gov.ua>. – Голов. з екрану.
16. Закон України «Про позашкільну освіту» від 16 серпня 2012 №54260 –IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.rada.gov.ua>. – Голов. з екрану.
17. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я підлітків та молоді: потенціал громади: метод. матеріали до тренінгу [заг. ред. Г.М. Лактіонової]. – К.: Науковий світ, 2004. – 100 с.
18. Зверєва І. Моделювання та впровадження програм щодо формування здорового способу життя/ І.Зверєва, Г. Лактіонова. – К. : Науковий Світ, 2000. – 59 с.
19. Зверєва І. Д. Соціально – педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика: Монографія / І. Д. Зверєва. – К. : Освіта, 1998. – 333 с.
20. Здоров'я – моя цінність: метод. матеріали [заг. ред. І. Д. Зверєвої]. – К.: Науковий світ, 2005. – 53 с.
21. Історія створення «Артеку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.artek.org.ua>. – Голов. з екрану.
22. Капська А. Й. Соціальна педагогіка: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / А. Й. Капська. – К. : ЦНЛ, 2003. – 256 с.

23. Капська А. Й. Технології соціально– педагогічної роботи: навч. посіб. / А. Й. Капська. – К. : Освіта, 2000. – 342 с.
24. Караковський В. А. Виховна система школи: проблеми управління. Нариси прагматичної теорії / В. А. Караковський, Л. І. Новикова. – М. : Академічний проект, 1997. – 110 с.
25. Кияниця З. П. Інформаційно-методичний збірник матеріалів щодо оздоровлення та відпочинку дітей в Україні / З. П. Кияниця, М. О. Смирнова, Н. О. Чеботарьова. – К. : Поліграфцентр "ТАТ", 2002. – 250 с.
26. Лазарева А. Г. Організація життя дітей в літньому таборі / А. Г. Лазарева, З. І. Невдахина, Г. М. Орябінська, Є. С. Туренская // Виховання школярів. – 1998. – №2. – С. 17–21.
27. Методи та технології роботи соціального педагога / [авт. – уклад. С. П. Архипова, Г. Я. Майборода, О. В. Тютюнник]. – Черкаси, 2008. – 456 с.
28. Модель професійної компетентності педагога – організатора [Електроний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.morozivka-nvk.edukit.kiev.ua>. – Голов. з екрану.
29. Наровлянський О. Д. З історії лузанівського дитячого центру / О. Д. Наровлянський // Придніпровський науковий вісник. – 1998. – №19. – С. 72 – 80.
30. Наровлянський О. Д. Нормативно – правове забезпечення діяльності дитячих оздоровчих таборів (центрів) в Україні [Електроний ресурс] / О. Д. Наровлянський // Освітологічний дискус . – Режим доступу до журн. : <http://od.kubg.edu.ua>. – Голов. з екрану.
31. Наровлянський О. Д. Організаційні засади реалізації виховних завдань дитячого центру «Молода гвардія» / О. Д. Наровлянський // Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. – 2013. – №8. – С. 260 – 271.
32. Наровлянський О. Д. Організаційно – виховні засади діяльності Українського дитячого центру «Молода гвардія» (1923–1992 рр.): дис. ...

канд. техн. наук : 05.02.08 / Олександр Данилович Нардовлянський. – Умань, 2014. –24 с.

33. Наровлянський О. Д. Організація самоврядування в дитячому центрі «Молода гвардія» / О. Д. Наровлянський // Рідна школа. – 2001. –№3. –С.72–73.

34. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті // Освіта України. – 2001. – №29. – С.4–9.

35. Новікова Л. І. «Виховний простір» як відкрита система / Л. І. Новікова, М. В. Соколовський // Суспільні науки і сучасність. – 1998. – №1. – С. 132–143.

36. Основні тенденції розвитку виховної системи в Українському дитячому центрі «Молода гвардія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://moloda-gvardiya.com.ua>. – Голов. з екрану.

37. Основы социальной работы: [наук.ред. П. Д. Павленок]. – М. : ИНФРА–М, 2002. – 202 с.

38. Посадоваінструкція педагога – організатора (вожатого, вихователя) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://legas.com.ua>. – Голов. з екрану.

39. Про становище молоді в Україні: Щорічна доп. Президентів України, Верховній Раді, Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://dsmsu.gov.ua>. – Голов.з екрану.

40. Психологічна служба МДЦ «Артек» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.artek.org.ua>– Голов.з екрану.

41. Селіванова Н. А.Гуманістичні виховні системи вчора і сьогодні / Н. А.Селіванова.– М. : Академия,1998. – 113 с.

42. Сисоєва М. Є. Організація літнього відпочинку дітей: навч. – метод. посіб. / М. Є. Сисоєва. – М. : Гуманні. вид. центр ВЛАДОС,1999. – 176 с.

43. Сисоєва М. Є. Основи вожацької майстерності / М. Є.Сисоєва, С. С. Хансова. – М. : Центр гуманітарної літератури «РОН», 2002. – 128 с.

44. Сучасні підходи у сфері охорони здоров'я та його популяризації [за заг. ред. І. Д. Зверєвої]. – К. : НауковийСвіт, 2003. – 95 с.

45. Турчапинова Ю. И. Педагогическая техника и мастерство учителя / Ю. И. Турчапинова. – М. : Педагогика, 1987. – 159 с.

46. Участь молодів суспільному житті: економічна активність : щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молодів України (за підсумками 2012 року) / Міністерство молоді та спорту України. – К., 2013. – 226 с. – С. 4.

47. Ушинський К.Д. О значении отечественного языка в первоначальном обучении / К. Д. Ушинський. – М. : Педагогика, 1989. – 226 с.

48. Фирсов М. В. Теория социальной работы : учеб. для студ. выс. пед. учеб. завед. / М. В. Фирсов, Е. Г. Студенова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 248 с.

49. Форми організації дозвілля дітей та молоді [за заг. ред. І. Д. Зверєвої]. – К. : Науковий світ, 2005 – 154 с.

50. Щубелка Н. В. Інтерактивні освітні технології в умовах позашкільної освіти: із досвіду роботи Українського дитячого центру «Молода гвардія»: метод. посіб. / Н. В. Щубелка, В. М. Бездень, Г. А. Вольчева. – Одеса: ВМВ, 2014 – 114 с.

51. Hovey J. Psychosocial predictors of depression among students [Електроний ресурс] / J. Hovey // Psychological Reports. – Режим доступу до журн. : <http://www.ncfhp.org>. – Голов. з екрану.